

RÖNESANS DÖNEMİ SONRASI SEYYAHLARIN ARKEOLOJİYE
VE MÜZECİLİĞE KATKILARI

CONTRIBUTION OF TRAVELERS TO ARCHAEOLOGY AND
MUSEOLOGY AFTER THE RENAISSANCE

Işık ALBASAN

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Klasik Arkeoloji Programı Doktora Öğrencisi
camilla.9035@gmail.com

Öz

Rönesans ile birlikte Avrupa'da Yunan ve Doğu kültürlerine yoğun bir ilgi başladı. Bu merak duygusu ile birçok Avrupalı "Grand Tour" adı verilen bir akımın etkisiyle Mısır'a, Yunanistan'a, İtalya'ya ve Anadolu'ya gitmeye başladı. Bu seyahatlerden sonra Avrupa'da büyük koleksiyonlar oluştu, bu koleksiyonlar modern müzelerin temelleriydi. Bu makalede öncelikle Avrupa'daki "Grand Tour" akımının gelişimi ve Oryantalizm kavramı ele alınmıştır. Sonra yukarıda adını saydığımız ülkelere giden seyyahlardan bazıları incelenmiştir. Son olarak bu seyahatler sonucu oluşan koleksiyonlardan, topluluklardan, sergilerden, müzelerden bahsedilmiştir. Makaledeki amaç ise özellikle Rönesans dönemi sonrasında birçok farklı ülkeye giden seyyahların; arkeolojinin, edebiyatın, sanatın gelişimine yaptıkları katkıyı söylemek ve özellikle arkeolojik katkıları vurgulamaktır; çünkü arkeolojik çalışmaların, kazıların ve modern müzelerin temeli seyyahlar ve yaptıkları yolculuklardır. Bu seyahatler sonucu arkeoloji bilimi gelişmiş ve günümüz modern müzelerinin temelleri atılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Seyyah, Grand Tour, Arkeoloji, Müze, Koleksiyon.

Abstract

A deep interest in Greek and Eastern cultures began in Europe with the Renaissance. Many European travelers began to travel to Egypt, Greece, Italy and Anatolia through "Grand Tour" movement, with this sense of curiosity. After these travels, large collections formed in Europe, and the large collections were basis of modern museums. In this article, first of all, the development of Grand Tour in Europe and the concept of Orientalism were discussed. Then, some of the travellers who went to these countries mentioned above were studied. Finally, collections, societies, exhibitions and museums which occurred as a result of these travels were studied and discussed. The aim of the article is to explain the contributions of the travellers to the development of art, literature and especially archeology after the Renaissance. Because the basis of archaeological studies, excavations and modern museums is the travellers and their travels. As a result of these travels, the science of archeology was developed and the foundations of today's modern museums were laid.

Keywords: Traveller, Grand Tour, Archeology, Museum, Collection.

Giriş

Rönesans ile birlikte özellikle İngiltere, Fransa, Almanya başta olmak üzere birçok Avrupa ülkesinde Oryantalizm olarak adlandırılan bir düşünce akımı doğdu. Oryantalizm denen düşünce biçimi, Batı'nın Doğu'ya bakış açısıydı. Batılılar yani Avrupalılar Yunan, Doğu ve Roma kültürüne derin bir ilgi duymaya başladılar (Çarıkman, 2013, s. 221-236; De Seta, 1992, s. 13-19).

Bu geçmişe duyulan ilgi ve merak Avrupalıları farklı ülkelere seyahat etmeye yöneltti. Seyahat edilen ülkeler özellikle Mısır, Anadolu, Yunanistan ve İtalya'dır. Başlangıçlarda düzensiz olan bu seyahatler 15. yüzyılın ikinci yarısında başlayan "Grand Tour" akımı ile düzenli ve yaygın bir hal aldı (De Seta, 1992, s. 13-19; Yüksel, 2012, s. 1-4).

"Grand Tour" akımı ile Avrupalı aristokratlar ve burjuvalar geniş kitleler halinde farklı ülkelere seyahatler düzenlemeye başladılar. Bu seyahatleri gerçekleştirenler seyyah olarak adlandırıldı. Seyyahlar hemen her meslekten olabilirdi; botanikçi, diplomat, arkeolog, mimar, yazar, tarihçi, ressam, sanatçı, mühendis gibi. Bazen de baron, kont, kontes gibi aristokratlar da gezilere dâhil olurdu. Bu kişiler gidilen yerlerin morfolojisini, arkeolojik ve sanatsal buluntularını, bitkilerini toplar, fotoğraflar ve resmederdi. Böylece Avrupa'da geniş koleksiyonlar içeren sergiler düzenlenirdi. 15. yüzyılın ikinci yarısında başlayan "Grand Tour" akımı 17. 18. ve 19. yüzyıllarda daha da gelişti ve form değiştirdi (Guagnini, 1994, s. 13; Leask, 2002, s. 14-53).

Özellikle 18. yüzyılda modern müzelerin öncelleri olan "Kunst und Wunderkammer" denen nadir, değerli eşya kabineleri oluşturuldu. Böylece aristokratların desteğiyle seyyahlar gittikleri ülkelerden topladıkları değerli koleksiyonlarını sergilemeye başladı (Clerici, 1999, s. 1-13; Leask, 2002, s. 1-14).

Şekil 1: Nadir Eşya Kabini (Kunst und Wunderkammer)

Kaynak: (Clerici, 1999, s. 12)

Bu estetik merakı ve koleksiyonerlik hevesi 1801 yılında James Gillroy tarafından yapılan Sir William Hamilton'ın karikatüründe açıkça görülmektedir. Resimde yaşlı ve zengin bir adam olarak betimlenen Sir William Hamilton, elindeki dürbün ile önünde yer alan kadın heykelticiklerini ve değerli eşyaları incelemektedir. Bu karikatür içinde bulunduğu dönemi çok açık ve iyi bir şekilde yansıtmaktadır (Leask, 2002, s. 53).

Şekil 2: Sir William Hamilton'ın Karikatürü
Kaynak: (Leask, 2002, s. 53)

Böylece zamanla modern Avrupa müzeleri, üniversiteleri ve kütüphaneleri şekillendi ve zenginleşti. Arkeolojik çalışmalar ve kazılar belli bir sistematığe oturdu, bilimsel alanlar gelişmeye başladı.

Seyyahlar, Arkeolojik Çalışmalar ve Modern Müzelerin Oluşumu

Daha öncede bahsedildiği gibi seyyahlar birçok farklı ülkeye seyahat ettiler. Fakat biz burada özellikle seyahat edilen ve popüler olan yerleri ele almayı tercih ettik. Mısır, Yunanistan, Anadolu ve İtalya, Doğu ve Klasik Batı (Yunan ve Roma) kültürlerinin en iyi yansıdığı yerler olarak seyyahlar tarafından en çok tercih edilen seyahat noktalarıydı.

Mısır ve Seyyahlar

Rönesans ile birlikte Mısır, birçok Avrupalı seyyahın ilgisini çekti ve odak noktası haline dönüştü. Özellikle İngiltere ve Fransa'da 18. ve 19. yüzyıllarda Mısır'da arkeolojik kazılar ve geziler yapıldı ve birçok buluntu özellikle İngiltere ve Fransa'ya getirildi. 1774 yılında Londra'da tüm aristokrasi ve burjuva çevrelerinde popüler olan bir konu vardı; bu da Mısır'dı. Bu derin ve gizemli uygarlık ve onunla ilgili her şey o dönem insanlarını, adeta büyüsü altına aldı. Seyyah James Bruce Mısır'a yaptığı seyahatini "Travels to Discover the Source of Nile" (Nil'in Kaynağını Keşfetmek İçin Seyahatler) adlı bir kitapta yayımladı (Leask, 2002, s. 57).

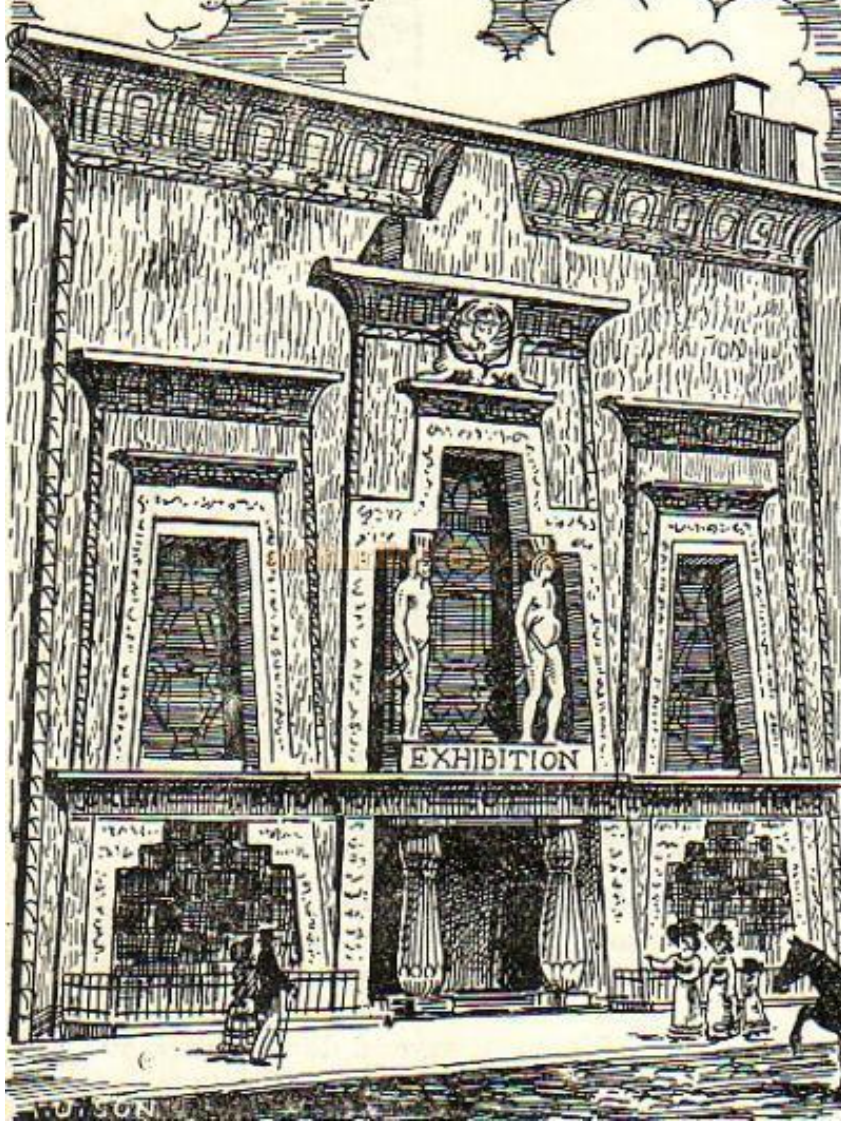
1820 yılında Giovanni Belzoni'de "Narrative of The Operations and Recent Discoveries within The Pyramids, Temples and Excavations" (Piramitler, Tapınaklar ve Keşiflerin Son Bulguları ve Gelişmeleri) adlı eserinde Mısır'da yapılan kazılar hakkında bizlere bilgiler verdi. Yine 1809 yılında Sir William Hamilton "Egypt" (Mısır) adlı kitabında bölgede yapılan çalışmaları bir araya topladı (Fagan, 1997, s. 40).

Seyyahların Mısır ile ilgisi sadece yapılan arkeolojik çalışmalarda ve yayımlanan kitaplarda değil; yapılan mimari gösteriş eserlerinde ve sergilerde de görülmektedir. 1812 yılında Londra Piccadilly 22 numarada William Bullock'un "Egyptian Hall" (Mısır Koridoru) adlı

mimari yapısı Londra sokaklarını süsledi ve yapının içerisi halka açıldı.

Yapı mimari olarak Dendera antik kentinde yer alan Hathor Tapınağı'ndan esinlenerek inşa edildi. Yapının cephesinde Osiris ve İsis'in devasa heykelleri bulunmaktaydı. Buna benzer mimari eserler ya da sergiler Londra sokaklarını süslemeye başladı. İngiltere'den sonra Mısır'a olan ilgi Fransa'yı da etkiledi. Orada da Londra'dakine benzer sergiler açıldı (Allick, 1978, s. 236; Leask, 2002, s. 109).

Şekil 3: Londra, Mısır Koridoru (Egyptian Hall)

Kaynak: (Leask, 2002, s. 109)

Bu dönemlerde ele geçen, getirilen Mısır eserleri ise Londra'daki British Museum'daki Mısır sergi bölümünün ve French Royal Collection'ın (Fransız Kraliyet Koleksiyonu) raflarını süslemeye başladı. Böylece gerek Mısır gerekse başka ülkelerden alınan eserler ile British Museum gibi dünya müzeleri oluşmaya başladı (Caygill, 1985, s. 118-232; Caygill, 1992, s. 49; Erdoğan, 2004, s. 55-63).

Şekil 4: British Museum Mısır Eserleri Bölümü
Kaynak: (Caygill, 1992, s. 49)

Yunanistan

Seyyahların Doğu'ya yani ağırlıklı olarak Mısır'a olan ilgisinden sonra Eski Yunan ve Roma eserlerine ilgisi başladı. Geçmişin eserlerini ve mirasını resmetmek, incelemek ve bu eserlerden büyük koleksiyonlar oluşturmak adeta aristokratlar ve kısmen de burjuvalar arasında bir yarışa dönüştü. Bu nedenle seyyahların ikinci durağı Antik Yunan Medeniyetinin merkezi, beşiği olan, Yunanistan oldu. Tıpkı Mısır'da olduğu gibi Yunanistan'a giden seyyahlar en çok 18. ve 19. yüzyıllarda faaliyet gösterdi. 1730 yılında Richard Pococke ve dilbilimci, antropolog Joseph Banks "Grand Tour" ile Yunanistan'a giden seyyahlar arasındaydı. Özellikle bu yüzyıllarda dilbilimci Sir Joseph Bank gibi filolog, arkeolog, antikacı, sanatçı, ressam ve aristokratlardan oluşan seçkin üyelerin bulunduğu Dilettante Society (Dilettante Cemiyeti) ve Society of Antiquaries (Antikacılar Topluluğu) gibi cemiyetler, topluluklar kurulmaya başlandı. Bu cemiyetlerin, toplulukların üyeleri hem gittikleri bölgede kazılar ve çalışmalar düzenledi, hem de geniş koleksiyonlara destek verdi (Clerici, 2008, s. 5-8; Guagnini, 1994, s. 13; Leask, 2002, s. 1-14).

Şekil 5: Dilettante Cemiyeti'nin (Dilettante Society) Gazetesi
Kaynak: (Clerici, 2008, s. 5-8)

Şekil 6: Antikacılar Cemiyeti (Society of Antiquaries)
Kaynak: (Clerici, 2008, s. 5-8)

Bu dönemde Strabon, Pausinias, Homeros, Hesiodos gibi antik yazarları okuyup onların eserlerinde geçen yerleri görmek, bulmak veya keşfetmek amacıyla Yunan antik kentlerine de geziler düzenlendi. Pausinias ve Strabon'u okuyup yola çıkan Sir William Gell ve Lord Elgin Atina'daki Parthenon'u detaylı olarak incelediler. Hatta Lord Elgin, Parthenon'un kabartmalarından o kadar etkilendi ki; Parthenon'u parça parça İngiltere'ye getirtti. Bugün Londra'daki British Museum'da sergilenen Parthenon mermerleri, Elgin mermerleri olarak

da anılmaktadır; çünkü Lord Elgin bu mermerleri 19. yüzyılda Yunanistan'dan İngiltere'ye getirtti (Clerici, 2008, s. 8-12; Leask, 2002, s. 1-14).

Şekil 7: Elgin Mermerleri Olarak da Geçen Parthenon Mermerleri

Kaynak: (Leask, 2002, s. 12)

Daha öncede vurguladığımız gibi bu tarz eser toplayıcılığı, koleksiyonculuk dünya müzelerinin gelişimine vesile oldu, katkı sağladı. Lord Elgin'in Parthenon mermerleri, Jacop Spon ve James Stuart'ın Yunanistan seyahatlerinden getirdikleri eserler şu an Londra'daki British Museum'ın koridorlarını ve raflarını süslemektedir. Yine Britanya'da yer alan en geniş koleksiyonlardan birine ev sahipliği yapan Ashmolean Museum'da da Yunanistan'dan getirilen eserler görülmektedir (Caygill, 1985, s. 118; Caygill, 1992, s. 37; Erdoğan, 2004, s. 155-163).

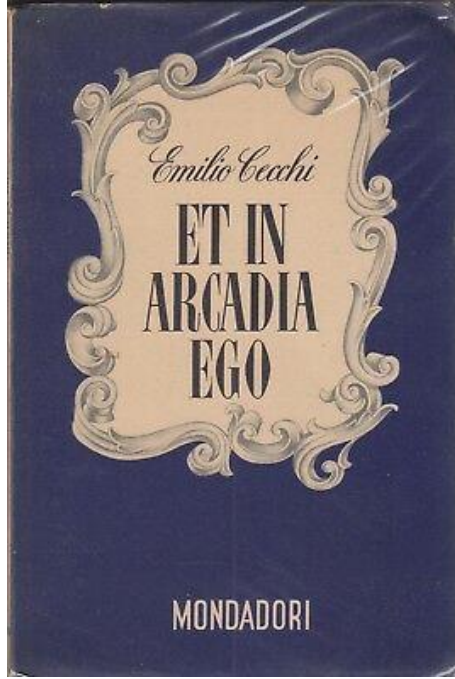

Şekil 8: Ashmolean Museum

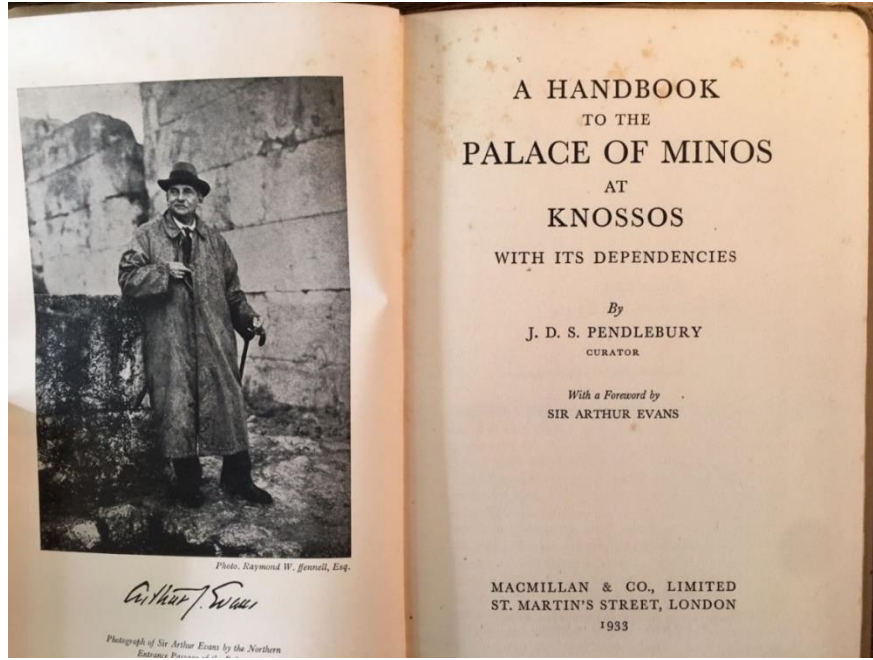
Kaynak: (Caygill, 1985, s. 118)

Son olarak 20. yüzyıl başlarında da Yunanistan'a giden seyyahlar vardı. Bu seyyahlardan en dikkat çekenlerinden biri de bölgeyi gezip bir de "Et in Arcadia ego" (Ben de Arkadya'da) adlı bir kitap çıkaran seyyah, tarihçi Emilio Cecchi'dir. Cecchi'nin ilk ziyaret yeri Helen öncesi kültür olan Mitos Uygarlığı'nın beşiği Girit oldu. Cecchi sayısız bilgi dolu kitabında Sir Arthur Evans'ın bölgedeki çalışmalarından, Knossos, Phaestos ve Hagia Triada Saraylarının kalıntılardan ve bölgede çalışan İtalyan arkeologlardan bahsetti (Bedin, 2018, s. 153-167).

Cecchi'nin sonraki durağı Miken'di. Sonra Cecchi, ünlü Helen eserlerini incelemeye başladı. Delphoi ve Olympia'daki tapınakları ve mimari yapıları resmetti ve bizlere bölge hakkında detaylı bilgiler verdi (Bedin, 2018, s. 153-167).

Şekil 9: Emilio Cecchi'nin Kitabı
Kaynak: (Guagnini, 1994, s. 13)

Şekil 10: Sir Arthur Evans ve Kitabı
Kaynak: (Guagnini, 1994, s. 13)

Antik Roma'nın Beşiği İtalya

Yukarıda ifade ettiğimiz gibi Doğu'ya ve Antik Yunan'a olan merak ile birlikte Antik Roma Uygarlığı'na da yoğun bir ilgi başladı. Özellikle Fransız, İngiliz ve Alman seyyahlar Grand Tour aracılığıyla İtalya'ya seyahatler düzenlemeye başladılar (Bedin, 2017(a), s. 111; Guagnini, 1994, s. 13).

1670 yılında İtalya'ya ilk seyahatlerin başladığı görülmektedir. Bu seyahatler "Voyage of

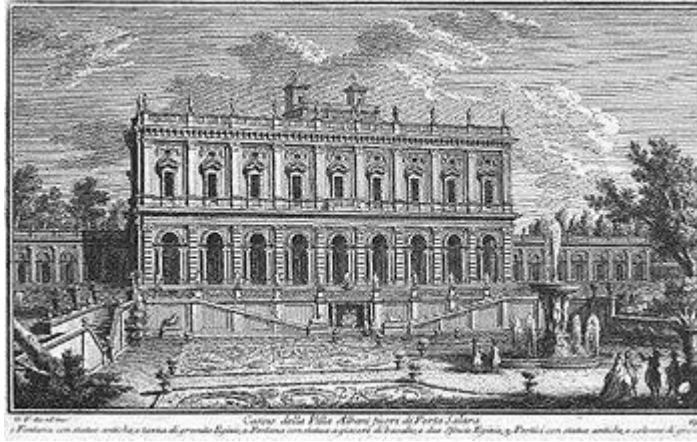
Italy” (İtalya Seyahati) ve “A Journey Through Italy” (İtalya’ya Doğru Bir Yolculuk) adlı kitaplar ile o dönem insanlarına anlatıldı. 17. yüzyıla kadar bu tarz seyahatler belli kentler ile özellikle Roma, Floransa, Venedik gibi kentlerle sınırlıydı. Napoli son duraktı. Fakat 17. yüzyıl sonunda ve 18. yüzyıl başı ile birlikte Napoli’den aşağı doğru inmeye başlandı. Herculaneum ve Pompei gibi antik kentler keşfedildi. Sicilya’ya gidildi (De Seta, 1992, s. 13-19).

Özellikle Paestum, Herculaneum gibi yerlerdeki Yunan tapınakları, Apulia ve Calabria’daki arkeolojik keşifler ve Sicilya’nın Magna Grecia (Büyük Yunanistan) olarak adlandırılması tüm seyyahların odağını 18. yüzyılda Güney İtalya ve Sicilya’ya çekti. Tarihçi ve arkeolog Johann Joachim Winckelmann, Baron Johann Hermann von Riedesel ve Filolog Erich Schmidt Güney İtalya’yı, Sicilya’yı ve Sirakusa’yı gezdiler. Bölgede bütün antik kentleri inceleyip resmettiler. Onların seyahatlerinden ve anlattıklarından etkilenen ünlü Alman yazar Goethe’de Sicilya’ya seyahat etti. Palermo ve Selinus’ta yer alan tapınaklardan etkilenen Goethe bir yazısında sayfalar dolusu tapınakların mimarisini anlattı (Bedin, 2017(b), s. 31-51).

Şekil 11: Winckelmann’ın Kitabı
Kaynak: (Guagnini, 1994, s. 13)

1781 yılında ise Raphael Mengs, Roma’ya seyahat etti ve Villa Albani’yi resmetti. Bunun üzerine Londra’da Tate Galeri’de büyük bir “Italy” (İtalya) sergisi açıldı. Eski parçalar ve kalıntılar gözler önüne serildi (De Seta, 1999, s. 15-24).

Şekil 12: Raphael Mengs'in Çizimiyle Villa Albani

Kaynak: (De Seta, 1999, s. 18)

Seyyahlar için İtalya antik Roma'dan beri benimsenen Caput Mundi (Capo del Mondo) yani dünyanın merkeziydi. İtalya, araştırmacılara ve seyyahlara hem Magna Grecia olarak adlandırılan Sicilya'sı ile Antik Yunan'ı, hem de Caput Mundi ideolojisi ile Antik Roma'yı sunmaktaydı. Dönemin İtalya'ya olan ilgisini Fransa Paris'te bulunan Louvre Müzesi'nde sergilenen Gian Paolo Panini'nin tuvalerinde görmek mümkündür (De Seta, 1992, s. 25-35).

Şekil 13: Gian Paolo Panini Tablosu (Louvre Müzesi)

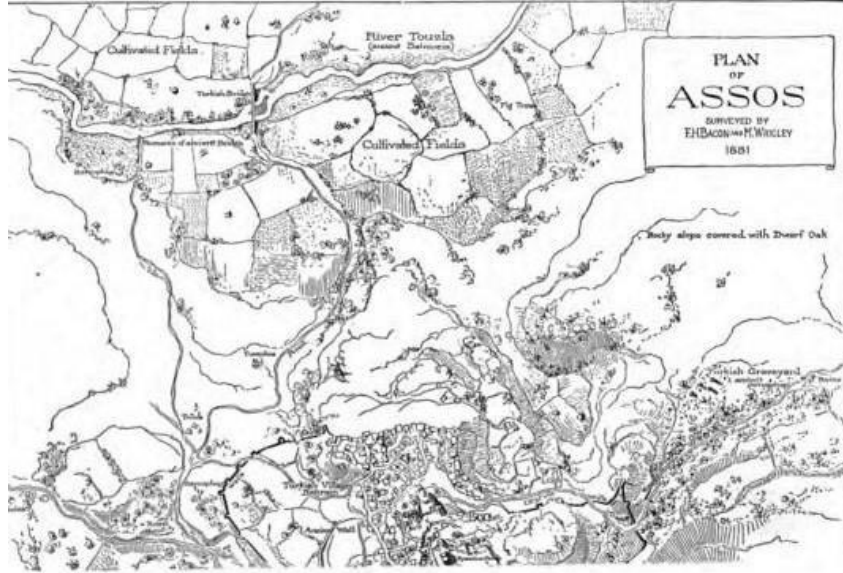
Kaynak: (De Seta, 1999, s. 25)

Anadolu

Anadolu hem Yunan hem Roma eserlerini, anıtlarını ve şehirlerini bünyesinde barındırması nedeniyle seyyahlar için vazgeçilmez bir seyahat noktasıydı. 16. yüzyıldan beri Anadolu'ya birçok seyyah geldi. Seyyahların sayısı ise 17. 18. ve 19. yüzyıllarda oldukça arttı (Dilbaz, 2016, s. 89-110; İnankur, 1993, s. 75).

Seyyahlar Anadolu'da yer alan birçok antik kenti gezdi, kimi zaman bu kentlerde kazı çalışmaları yaptılar; kimi zamanda antik kentleri resmedip, fotoğraflayıp, mimari eserlerin planını çıkardılar ve bölge haritaları oluşturdular. Charles Texier Hitit Uygarlığı'nın başkenti Hattuşa'yı kazdı; yine Texier günümüzde Çanakkale'de yer alan antik Assos ve Troia

kentleri arasında kalan antik Alexandria Troas kentini gezdi. Buradaki tapınaklardan ve eserlerden bahsetti. Yine günümüzde Çanakkale'nin Ayvacık ilçesinde yer alan antik Assos kenti seyyah F.H. Bacon tarafından incelendi (Bacon, 1886, s. 859; Fellows, 1852, s. 38; Texier, 2002, s. 53).

Şekil 14: Assos Kenti Planı
Kaynak: (Texier, 2002, s. 53)

George Wheeler ve Fischer von Erlach İzmir'in Selçuk ilçesinde bulunan Ephesos antik kentinde çalıştılar. Charles Newton günümüzde Bodrum'da yer alan Halikarnassos antik kentindeki Mausoleum üzerine; Heinrich Schliemann ve Wilhelm Dörpheld ise Çanakkale'deki antik Troia kenti üzerine çalışmalar yürüttüler. 1842 yılında Charles Fellow günümüzde Muğla Fethiye'de bulunan Ksanthos antik kentinde yer alan Nereidler Anıtı'nı inceledi, resmetti, bölgede kazılar yürüttü. Yine Pergamon antik kentinde Charles Texier, Carl Humann, William Dörpheld gibi isimler tarafından çalışıldı. Anadolu'yu çalışan bu seyyahlar çoğu zaman bu antik eserleri ülkelerine göturdüler. Londra British Museum'da Ksanthos Nereidler Anıtı'nı ve Harpyler Anıtı'nı, Halikarnassos Mausoleumunu görmek mümkündür. Troia antik kentinin buluntuları ise günümüzde Avrupa'daki çeşitli müzelerde sergilenmektedir. Pergamon antik kentindeki sunak ise Berlin'de açılan Pergamon Museum'da görülmektedir (Dilbaz, 2016, s. 89-110; Yüksel, 2012, s. 31-36).

Şekil 15: Ksanthos Nereidler Anıtı
Kaynak: (Yüksel, 2012, s. 31-36)

Şekil 16: Pergamon Sunağı
Kaynak: (Yüksel, 2012, s. 31-36)

Sonuç

Avrupa’da Eski Yunan, Roma ve Doğu uygarlıklarına olan ilgiyle birlikte Oryantalizm denen düşünce akımı doğdu. Oryantalizm aslında Batı’nın Doğu’ya bakışıydı. Oryantalizm olarak adlandırılan düşünce akımının etkisi giderek arttı; sıra sıra tüm Avrupa ülkelerini özellikle Fransa, İngiltere ve Almanya’yı etkisi altına aldı. Böylece tüm Avrupalı aristokratlarda, eski uygarlıkları keşfetme yarışı ve eskiye olan gizem tutkusu, merakı başladı. Bu duyguların ve düşüncelerin etkisi sonucu, Avrupa’da “Grand Tour” denilen bir seyahat akımı başladı. “Grand Tour” aslında çeşitli meslek dallarına mensup Avrupalı

aristokratlara uzun bir seyahat rotası sundu. Dünyanın bilinmeyen ya da keşfedilmemiş noktalarını bulmak amacıyla aristokratlar farklı ülkelere doğru seyahat ettiler. Bu seyahatleri gerçekleştirenlere, seyyah denildi.

16. yüzyıldan itibaren Avrupa'dan birçok seyyah "Grand Tour" ile özellikle Mısır'a, Yunanistan'a, İtalya'ya ve Anadolu'ya seyahat ettiler. Seyyahların özellikle bu ülkeleri tercih etme sebebi ise Mısır'ın Doğu uygarlıklarının merkezi ve en gizemli olanı olmasıydı; Yunanistan ise Helen Uygarlığı'nın beşiğiydi; İtalya ise onlara hem Sicilya ile Magna Grecia'yı yani Helen Uygarlığı'nın kalıntılarını hem de Roma ile Antik Roma'yı sunmaktaydı. Bu seyahatler boyunca ise sanat, kültür, tarih ve arkeoloji akışı en üst düzeye ulaştı. Çünkü seyyahlar gittikleri ülkeleri hemen hemen her yönüyle ele aldılar; haritalar çıkardılar, resimler çizdiler, bölgenin topoğrafyası, coğrafyası ve tarihi hakkında notlar tuttular, arkeolojik çalışmalar, kazılar yaptılar. Böylece seyyahlar ülkelere haritalardan, antik eserlerden, kitaplardan, resimlerden ve raporlardan oluşan geniş koleksiyonlar ile döndüler.

Toplanan bu eserler önceleri sadece aristokratların kendi aralarında sergilendi, üzerine sohbetler yapıldı. Halk ise olayları sadece kitaplar, gazete ve dergilerden takip etti. Fakat zamanla bu eser koleksiyonları o kadar genişledi ki, "Kunst und Wunderkammer" denilen merak kabinleri yani odaları yapıldı. Bu odalar zamanla halka açıldı. Bu süreçte İngiltere ve Fransa'da eski uygarlıkların mimari yapılarından esinlenerek sergi salonları inşa edildi. Böylece ilerleyen zaman içinde bu geniş koleksiyonları sergileme amacıyla günümüz modern müzelerinin temelleri atıldı. Modern müzeler oluşmaya başladı. British Museum, Louvre Museum, Ashmolean Museum, Pergamon Museum gibi dünya müzelerinde seyyahların topladığı bu eserler sergilenmeye başlandı. Böylelikle seyyahların yaptıkları geziler ve koleksiyonculuk anlayışının genişlemesi sonucu, arkeoloji bilimi gelişti ve modern müzecilik anlayışı doğdu.

Tüm bu seyahatlerin süreçlerini ve bu süreçteki ihtiyaçları desteklemek adına çeşitli topluluklar, dernekler ve cemiyetler kurulmaya başlandı. Bunlardan en önemlileri: Society of Antiquaries (Antikacılar Cemiyeti) ve Dilettante Society'di. (Dilettante Topluluğu) Bu iki topluluk birçok seyyahı ve gezilerini ciddi şekilde destekledi. Tüm bu faaliyetler sonucu tarih, arkeoloji ve sanat çalışmaları bilimsel bir zemine oturdu, günümüz modern müzeleri ve kütüphaneleri şekillendi. Arkeolojinin bilim olarak gelişmesi ve modern müzecilik anlayışının oluşup şekillenmesi uzun yılları kapsayan bir süreçtir.

Kaynakça

- Allick, R. (1978). *The Shows of London*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bacon, F.H. (1886). *American Explorers in Assos*. The Century Company, 31(2), 859.
- Bedin, C. (2017)(a). L'umile Italia di Guido Ceronetti: alcune considerazioni sui paesaggi visibili e invisibili di un viaggio in Italia. *Il Capitale Culturale-Studies on The Value of Cultural Heritage*, 2017(16), 111-129.
- Bedin, C. (2017)(b). The Neoclassical Grand Tour of Sicily and Goethe's Italianische Reise. *İ.Ü. Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 1, 31-51.
- Bedin, C. (2018). Emilio Cechi's Travel to Greece Among Arcadian Myth, Modernity and Western Intellectual Stereotypes. *Söylem*, 3(2), 153-167.
- Caygill, M. (1985). *The Treasures of the British Museum*. London: British Museum Press.

- Caygill, M. (1992). *The History of the British Museum*. London: British Museum Press.
- Clerici, L. (1999). *Il viaggiatore meravigliato*. Milano: Edinuardi.
- Clerici, L. (2008). *Scrittori italiani di viaggio*. Milano: Edinuardi.
- Çarıkman, A. (2013). Türk Düşünce Tarihinde Oryantalizm. *Dergi Park*, 2013/75, 221-236.
- De Seta, C. (1992). *L'Italia del Grand Tour-Da Montaigne a Goethe*. Napoli: Electa Napoli.
- De Seta, C. (1999). *Vedutisti e viaggiatori in Italia*. Torino: Electa Napoli.
- Dilbaz, B. (2016). Osmanlı Devletinde Ören Yerlerini İncelemeye Gelen Seyyahlar. *Güneydoğu Araştırma Dergisi*, 2(130), 89-110.
- Erdoğan, F. (2004). The Development of Classical Sculpture and Archaeology Collections in British Museum. *Anadolu Araştırmaları*, 17(1), 155-163.
- Fagan, B. (1977). *The Rape of Nile: Tomb Robbers, Tourists and Archaeologists in Egypt*. London: MacDonald and Jones.
- Fellows, C. (1852). *Travels and Researchers in Asia Minor*. London: Queen Street Lincoln's Inn. Fields.
- Guagnini, E. (1994). *Viaggi e Romanzi*. Milano: Edinuardi.
- İnankur, Z. (1993). 19.Yüzyılın İkinci Yarısında İstanbul'a Gelen Batılı Sanatçılar. Z. Rona (Ed.). Osman Hamdi Bey Sempozyumu 1993/3, (s.75-115) içinde İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Leask, N. (2012). *Curiosity and the Aesthetics of Travel Writing*. Oxford: Oxford University Press.
- Texier, C. (2002). *Küçük Asya, Coğrafyası, Tarihi ve Arkeolojisi*. (Çev. A. Suat). Ankara: Enformasyon ve Dokümantasyon Vakfı.
- Yüksel, E. (2012). *17. Yüzyıl Sonu, 18. Yüzyıl Ortası ve 19. Yüzyıl Başında Yabancı Seyyahların Gözünden Batı Anadolu Kentleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Aydın.